

Posamezna številka stane 2 kroni.

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inzerate in reklamacije. Telefon interurban števil. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta števil. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban števil. 113.

7. števil.

Maribor, dne 10. februarja 1922.

Letnik XIV.

Nujna zahteva.

Zopet je padla naša valuta na svetovnem denarnem argu. Borzno poročilo iz Curiha pove, da se je dobitilo za 100 naših kron 1 frank 65 centov, ali za eno krono 1½ vinarja na šega predvojnega denarja in to v državi, v kateri je vsega dosti, ki nima plačevati nobene vojne odškodnine, nasprotno, dobiva še vojno odškodnino, v državi, v kateri davčni vijak tako neusmiljeno deluje, da bo spravil ljudi v obupnost. Gospodarski položaj naše države ne more torej biti vzrok tej finančni mizeriji. Vzroki leže globoko.

Država še ni urejena. Če ne bo pri nas medsebojnega sporazuma, je vse izgubljeno, kajti sila nas ne bo vezala, in se bo končno pri našem prepiru le smejal svet — „Quia non movetur“ je že stari diplomatski izrek. Pustimo sedanjo generacijo kolikor mogoče pri starem, ker starejši ljudje se kaj težko privadijo novotarijam. Bodoči rod se pa naj drugače vzgoji, kakor bo kazala potreba države. Na ta način se doseže notranji mir, notranja konsolidacija, ob enem pa tudi prvi korak k zboljšanju našega finančnega kredita. Ako imamo na znotraj mir, lahko posvetimo vse svoje moči za finančno in gospodarsko uredbo naše uprave.

Korupcija mora nehati le, ako ne bomo imeli notranjih strankarskih bojov, v katerih vsaka stranka svoje korupcioniste štiti. In to je drugi vzrok, da pada naša valuta. Res skuša vsaka država izvažati kolikor mogoče, ker od izvozne politike je odvisna finančna moč države. Toda izvažati se v urejeni državi le to, kar se v državi ne potrebuje, to je nadprodukcija. V prvi vrsti mora biti lastno prebivalstvo države preskrbljeno, potem pride še le izvoz na vrsto. Uvaža se pa to, kar se doma ne izdeluje. Nemška Avstrija, Nemčija, Češka, Ogrska izvažajo le svojo nadprodukcijo. Ko je na Nemškem padla marka, so takoj izvoz prepovedali, da bi zunanja, močnejša valuta ne spravila blaga čez mejo. Kako se pa pri nas postopa? — Jugoslavija je agrarna država. Inozemci se morajo čuditi, če berejo v listih, da je pri nas pomanjkanje živil. Mi izvažamo čez mejo živila v toliki meri, da imamo sami doma pomanjkanje in pa vedno rastočo dragotino. V sled tega je delavna sila, bodisi telesna ali duševna vedno dražja, in država mora svoje uslužbence vedno dražje plačevati, in v sled tega povzraščati davke; privatna industrija istotako, a ta povzraščajo cene svojih izdelkov, katere potrebujejo tudi državni nastavljenici, ti zopet zahtevajo več plačila, in tako gre ta ples naprej brez konca in kraja. Ali bi ne bilo pametneje, da bi se ves izvoz živil iz naše države prepovedal do tedaj, ko bi se ugotovilo in zagotovilo za lastno prebivalstvo potrebni kontingent živil, potem naj bi se le dovolil izvoz. Cene živil bi padle, padle bi cene delavcev, industrijalni izdelki bi postali cenejši, padle bi dragotinske cene uradnikov in s tem tudi izdatki države in zasebnih podjetij. Kar bi država pri izvozu carini izgubila, pridobila bi pri plačah uradništva in vojaštva desetkrat toliko. Zakaj se ta koforsira izvoz živil iz naše države, in to pod tako neumevnimi pogoji, moramo imeti svoje tajne vzroke med inozemskimi spekulanti in nekaterimi našimi političnimi mogotci. Italija je prepovedala uvoz žive živine. Navajajo različne vzroke, in mi smo jih verno poslušali in — ubogali. Vzrok tej prepovedi leži na dlani. V eden vagon se naloži veliko več mesa, kot živo živino; izraba tovara je tedaj veliko bolj racionalna. Pozimi zmrzne meso, ni treba se bati, da se bo pokvarilo. Transport mesa je veliko bolj enostaven, kakor pa tra sport žive živine pozimi, ki potrebuje krme, apramstvo itd. Poleg tega se zakolje

tu in se Italijanom ni treba še s tem ukvarjati. Če bo šel izvoz mesa tako naprej, bo stal kilogram mesa spomlad pri naši valuti 100 kron, in kilogram moke 40—50 kron. Mi prodajamo naše pridelke za tujo, takozvano „zdravo valuto“ — kupujemo pa tudi z zdravo valuto, katero pa moramo drago plačevati. Ali ni vsakemu jasno, da pri taki finančni politiki mora Jugoslavija vedno na škodi biti, ker ne more absolutno konkurirati s tujo valuto na pr. liro. Kilogram pšenice stane pri nas 15 kron. Italijan pride, in da 1 liro za to. Zakaj bi ne zahtevali plačila v naši valuti? Če bo povpraševanje po našem denarju v inozemstvu rastlo, bo tudi vrednost rastla. Tega pa gotovo politični spekulanti ne morejo, nalašč tiščijo vrednost naše krome k tlom, da profitirajo pri valutni spekulaciji in nakupovanju. Zakaj zahtevate lire ali franke? Poslanci proučevajte to vprašanje, proizvedite povsod po takih brezvestnih spekulacijah, zahtevajte zaporo mej za vsaki izvoz živil, zahtevajte plačila v našem denarju in videli boste, kako kmalu se bodo razmere spreobrnille. Dosegli boste pa tudi, da se bo odvrnila prehranjevalna katastrofa, ki nam preti spomladi in katera ima lahko za vse jako neprijetne in nevarne posledice. Odvrnite poslanci to nesrečo od nas, to je vaša dolžnost.

Tretji vzrok naše finančne mizerije je pa žalostna finančna uprava. — Naša država živi kakor najslabši dni nar iz roke v usta. Dovoljevati se morajo dvanaestinke, ker ne more sesti

viti rednega proračuna. Sedanje številke niso zanesljive, kakor poročajo listi, pri vednem padanju naše valute ne mogoče postaviti stalnih izdatkov; računskega zaključka nimamo nobenega odkar obstoji država. Finančni minister ne ve, koliko papirnatega denarja je v prometu, ne ve, koliko ima država dolgov, ne ve, koliko je treba plačevati za te dolgove obresti, ne ve, koliko uradništva bo ostalo, sploh je podoben naš finančni minister bivšemu deželnemu predsedniku grofu Attems, ki je imel na taka vprašanja stereotipen odgovor: „Bin nicht informiert“. Kdo bo imel še pri takih obupnih razmerah do nas še kaj zaupanja, kako naj bi vrednost našega denarja rasla, če mi sami naš denar ne uvažujemo, in ne moremo narediti najprimitivnejše državne bilance.

Poslanci! Vzdrinite se, napravite povsod shode, zahtevajte:

1. Zaporo mej za izvoz naših živil.
2. Plačevanje za izvozeno blago v našem denarju.
3. Neizprosen boj korupciji in za korupcijo drakonične kazni.
4. Računski zaključek za minula tri leta in reden, zanesljiv proračun.
5. Pravično izjednačenje davkov.

Casopisi, vi kot velesila podpirajte delovanje teh poslancev, podučite ljudstvo, kje tiči vzrok naše nesreče. Ako ne pride kmalu ozdravljenje teh naših grlih razmer, bo prišla povoden, in v njej bomo vsi utonili, tudi sedanji brezvestni politični spekulanti.

Naši državni dolгови.

Listi so septembra 1921 poročali, da je direkcija državnih dolgov sestavila vse podatke o dolgovih naše kraljevine v tuzemstvu in inozemstvu. — Med te dolgove so tudi vštet predvojni dolgi novih pokrajin, ki so bile prej pod Avstro-Ogrsko, katere pa ne smemo zamenjati s predvojnimi dolgi države Avstro-Ogrske.

Po teh poročilih je znašal takrat skupni državni dolg 3.456.000.000 francoskih frankov, 40.000.000 dolarjev — 327.000.000 predvojnih avstrijskih K, 1.036.000.000 jugoslovanskih kron, in 639.000.000 dinarjev.

Sedaj, dne 4. februarja 1922, pa zopet čitamo po listih, da so pri vrhovni finančni upravi zbrani vsi podatki o predvojnih, vojnih in povojnih dolgovih Srbije in vseh drugih s Srbijo ujedinjenih pokrajin. Manjkajo še samo podatki za oni del Stajerske in Koroške, ki je pripadel naši kraljevini. Po teh poročilih znaša ves naš državni dolg 2.272.295.466 franc. frankov, 5.757.097.000 dinarjev, 271.586.000 K in 270.575 švicarskih frankov. Ker se številke od februarja 1922 bistveno razlikujejo od številke od septembra 1. 1921, naj poslanci zahtevajo avtentična pojasnila, kaj je resnica. Ali so listi napačno poročali, ali so pa bili napačno informirani. Priporočimo pa izrečno, da se dolgi bivših avtonomnih dežel ne smejo šteti med državne

dolgove. Ker so bivše avtonomne dežele še vedno juridične osebe, ki razpolagajo z aktivni in pasivi, je ta dolg avtonomnih dežel samih, ki ga morajo iz svojih aktov poplačati. Država morebiti misli, da je s tem, ako je prevzela dolgove avtonomnih dežel, tudi dobila lastniško pravico aktivnih avtonomnih dežel. To je bistvena zmot, in dolžnost naših poslancev je, da to zmotno pravočasno pojasnijo ter odpravijo. Tudi pogrešamo v tem izkazu državnih dolgov izkaz, koliko predvojnih dolgov Avstro-Ogrske bo morala naša država prevzeti, ker so po sentžermenski mirovni pogodbi postali lastniki teh avstro-ogrskih predvojnih obveznic upniki države, ki jim bo morala izplačati te obveznice, kakor bo to določila reparacijska komisija. Isto velja tudi za vojne dolgove bivše Avstro-Ogrske, ker končno se mora vendar enkrat naša država odločiti, kako stališče bo v tem vprašanju zavzela. Vse druge nasledstvene države so se že izrekle, samo mi „imamo vremena.“ To je izvenstrankarsko vprašanje in se tega vprašanja lahko lotijo poslanci raznih strank skupno. Listi pa naj to akcijo podpirajo, da povedo javno svoje mnenje. Pričakujemo tedaj s pomočjo naših poslancev točnih števil in pa jasnega stališča naše države o predvojnih in vojnih dolgovih bivše Avstro-Ogrske.

Železničarska beda.

Zadnjič smo poročali, da iz ene same železniške delavnice par sto delavcev ob prvem ni sprejelo niti enega vinarja plače, večina pa samo prav neznačajne zneske, vse se je odtegnov povrnitev predumov in raznih stalnih izdatkov. Železničarji so vodili svoje pregovore z ministrom saobračaja. — pred javnostjo, po listih so pričobevali točne podatke o poteku pogajanja in nazadnje so objavili tudi apel na javnost, ko se je minister posavil na steno, a je zakon o zaščiti države univerzalno sredstvo za vse — za politiko, za ekonomijo in pa za socialno bedo, — ter njihove uravničene zahteve naprej frazersko, potem pa robato zavrnil. — K vsemu temu hočemo še mi podati poštene javnosti nekaj mo-

mentov iz železničarske bede, da se ne bo tu in tam dejalo, saj jim ni tako slabo, ta in oni se še vedno večkrat napije. Seveda, pijanci so povsod, tudi med železničarji in če se na železnicah ne zajezi brezmejna korupcija, se bo tudi osobe morale začeti vdinati raznim izvoznikarjem ter od njih sprejemati to, kar jim uprava dolguje. Torej, če se kak železničar napije, z napitino, ki jo je dobil, ali pa iz jeze in obupa na prazen želodec, ne more zakriti bede tega stanu in krivice, ki se mu godi.

Uprava jim je od leta 1918 dolžna obleko in danes pride komaj vsak — stoti železničar do kakega „šinelca“ — sukne in še to le z največjo težavo. Večina prezeba v svojih oblekah, ki

pa tudi že visi v cunjah, ker ni denarja za novo. Železničar v starem kožuhu od nekdaj je danes prava bela vrana, velika redkost med množico raziranih in nezadostno oblečenih tovarišev. Mesito obleke jim niso dali niti belica, niti ene pare, pa veste zakaj — zato, ker beograjska gospoda v teh treh letih še ni ustvarila pravilnika za kroj železničarske službene obleke, ker se še ni odločila, ali naj ima železničar „šajkačo“, upognjeno v sredi, ali pa nad ušesi. „Svabske“, to so prešnje kape, so hitro prepovedali, češ, proč z znaki suženstva, novih pa niso dali, menda zato, ker je danes velika svoboda, da si vsak svobodno nabavlja to, kar mu uprava dolguje, ali pa svobodno čaka, da zadnja krpa razpade. Kako naj to prenaša, kako naj v cunjah dela v dežju in hudi zimi, to nikdo od zgoraj ne vpraša. Sprevednik vozi sedaj v najhujši zimi oblečen v razcefran „gumimantel“, do pokrije druge kape, ki so tudi polne luknji, nikdo ga ne vpraša, kako mu je, kako se počuti, to je njegova stvar — in popolna svoboda. In če bo ta revež ob dobri priliki kakemu čulutu na uslugo za nagrado, ki znaša več kot njegova mesečna plača, kdo naj mu zameri, kdo je upravičen, da ga obsodi!

Skrbijo pa tudi zato, da železničarjem tudi doma ni preveč. V najhujši vročini, takole o kresu, so jim ponujali gorivo ter dali tudi na izbiro nalašč zato, ker si je skoro vsak mislil da ima še čas, in je rajši denar porabil za nujnejše stvari, sedaj v hudi zimi, ko je gorivo neobhodno potrebno, pa ni več izbire, dajejo jim proti istemu plačilu seveda najslabšo vrsto premoga, ki že tega imena ne zasluži, drobiž, smeti z mokro ilovico, lahko bi ogenj dušil in gasil s to nesnago.

Poprej so dobivali železničarji stanarino, to so jim pa vzeli, — naknadno seveda, ker je pri nas itak že vse naknadno, tako, da so oktobra morali plačati vse nazaj, kar jim je bilo na ime stanarine izplačano do 1. maja. To je bil lep odteglaj in naša uprava ima še posebno srečno roko, da udari človeka, ker najbolj boli. V istem hipu, ko železničar vrača stanarino, mu hišni gospodar po novi naredbi prezentira mnogokratno zvišanje najemnine.

Kje naj vzame denar? — Gre po predum na prihodnjo plačo in tako so mesec za mescem večji odteglaji.

Telesne moči propadajo, v dušo se seli pa ogorčenje in obup, zadnjemu delavcu v delavnici in zadnjemu železniku na postaji ni prikrito da so v železniški upravi na najvišjih mestih brezvestni izkoriščevalci. Uničujejo železniški material, uničujejo pa tudi osebe. Kakor kuga se širi od enega kraja ali dela do drugega zanikrost v upravi. Le nehaite s hvalisanjem, da je tu pri nas bolje. Saj se že vse meša, pošne vlake že vozijo stroji tovarnih vlakov in bližamo se v vsem popolnemu zjednačenju z razmerami na progah Niš—Veles—Bitolj—Gjevgjelija.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Plenum finančnega odbora se je baval dne 8. t. m. o proračunskih dvanaestinkah za marec in je poročil poslanec Lazič (zemljo:ad.), april 1922. Proti sprejetu dvanaestinke je ugotovil, da je zakon o proračunu fiktiven in da manjka proračunskemu predlogu temeljna podlaga.

Vladno časopisje se silno vznemirja radi s omenice, katero je poslal Hrvatski blok svetovno-gospod. konferenci v Genovo. V omenjeni spomenici, obsega oči 14 točk, se obrača Radič do vse civilizirane Evrope, da reši hrvatsko vprašanje.

V našem zunanjem ministertvu pripravljajo gradivo za

konferenco v Genovi. Ker bodo v Genovi vse velesile priznale sovjetsko — Rusijo, bo tudi belgrajska vlada, čeprav le nerada, morala priznati sedanjo vladavino v Rusiji.

Razdelitev države dela sedanjim oblastnikom toliko preglavic, da se bodo kmalu razšli. Med radikali prevladuje mnenje, da se rešitev zakona o administrativni razdelitvi države odgodi, češ, da sedanje razmere nikakor niso pripravne za izvršitev tega posla. Demokrati pa nočejo o tem ničesar slišati in zato bo gotovo prišlo do ponovne krize.

ITALIJA.

De Nicola je dne 8. t. m. zvečer vrnil kralju mandat, ker mu sestava nove vlade ni uspela. Kralj je nato poveril mandat bivšemu ministrskemu predsedniku Orlando, vsekakor pa je dvomljivo, da bi imel poslednji več sreče. Za slučaj njegovega neuspeha se imenujejo nove osebe; med drugimi Giolitti in Nitti. Sestavo nove vlade onemogočuje globoka nasprotja med demokrati in ljudsko stranko (partito popolare). Radi nejasne politične situacije bodo v Italiji v kratkem razpisali nove volitve.

CEHOSLOVASKA.

V Moravski Ostravi je komunistična stranka proglasila generalno stavko, ki korenini pred vsem v socialnem in mezdnem vprašanju. — Minister Tučný je pri parlamentarni razpravi o stavki premogorjev izjavil, da ni opazovati med obema strankama — delavci in lastniki premogovnikov — nobene spravljivosti. Ako ne bo kmalu konca, se bo vlada poslužila vseh zakonitih sredstev, da vzpostavi delo.

NEMCIJA.

Nemški železničarski štrajk je dokončan. Dr. Wirth in Gröner bosta v kabinetni seji poročala o kaznovanju kolovodov.

Beleške.

Na platformi analfabetizma. Dr. Glonar je napisal te dni članek, v katerem pravi, da si jugoslovanskega kulturnega ujedinjenja ne smemo predstavliti tako, da bi tisti brat, ki je v kulturi zlezal malo višje (Slovenec) — navzgor, moral radi ujedinjenja zdrkniti navzdol na nižino, kjer je njegov manj kulturni brat (anahabet). On pravi, da bi skupna platforma bila potem analfabetizem. Za srednjo šolo so ujedinjeni državotvorci in njihovi petolizci, napravili učni načrt, po katerem bi naše spodnje gimnazije postale nekako peti do osmi razred naših ljudskih šol; nato pa še bi prišla nekaka višja srednja „škola“ za mladino od 16 do 20 let, ki bi bila ali humanistična ali realno-gimnazijska ali realna. Za te srednje šole se zahteva od profesorjev, da so „popolnoma pismeni“, t. j. da znaajo popolnoma pisati! Kaj se se potem bodo le učili na spodnji gimnaziji dijaki, še malo manj kot „pismenost.“ Na „platformi analfabetizma“ spodnje gimnazije“ so prisegli višji nadzornik dr. Poljanec, ravnatelj Voglar in živinozdravnik g. Ribnikar. Da jih ni sram!

Ne gre za malenkost. V Beogradu so osnovali poseben odbor, katerega naloga bi naj bila: pripraviti vse potrebne za sprejem raz. vladarjev in najvišjih drugih gostov, ki se bodo udeležili poroke našega kralja. Ta odbor je po opisu „Balkana“ sestavljen iz samo tucih ljudi, ki se na sejah med seboj prepirajo, pišejo, že vnaprej delijo razna odklovanja, a nič ne store. Ako bi hotel odbor res kaj delati, imel bi dovolj posla, da otme našo prestolico blamaže pred inozemstvom. — Predvsem bi bilo potrebno urediti naš promet na železnicah, ki je v zadnjih vzdihljajih. Kako naj posetijo Beograd visoki gostje, ako se ustavi promet? Mar bi po zraku v aeroplanih? Drugo vprašanje je: Ali je sploh pripravljen za poroko kraljevi dvor? — Tretji pomislek je: Ali so pripravljene ulice, koder se bodo vozili inozemski dostojanstveniki in očiščeni najgrše zanikrnosti javni lokali? Odbor nič ne dela in ne bo, železnice bo do zaspale, kraljevi dvorec ne bo pripravljen, ulice ne popravljeni in Beograd zna iziti iz tako izvanredne svečanosti pred inozemstvom z baš ne majhno blamažo.

Zopetna komisija. Uprava konjušnice kraljevega dvora v Beogradu ob-

javlja, da išče take in take konje. Sledijo natančni popisi in ponudbe, ki zahtevajo točno odgovarjajo, naj bi se pošiljale če mogoče s fotografijami na „Upravo Dvorske Konjušnice.“ Sedaj pa pride najlepše na koncu: „Po pregledu ponudb, bo za one, ki odgovarjajo pogojem, posebna komisija potevala po celi kraljevini, da izvrši ponovno pregled in pa tudi izplačilo na licu mesta.“

Pravda drži zemljo i gradove — (mestni — vismo sodnikom, ki sodijo atentatorja — piše Aleksa Nešić, zemljoaradnik: Okolnost da atentator na-če bomba na 50 metrov od namišljene žrtve — ter s tremi bombami in z revolverjem dovoli, da ga zgrabi neka baba, in da okrivljeni kaže zobe, izbiše mu od preiskovalne oblasti, me navaja, da povem to-le: V času okupacije so bolgarske horde, da imajo povod za razna divjaštva, poleg razloistva nad nami ubijale tudi — svoje vojnike, potem pa nas dolžile. V našem selu so tudi ubili svojega vojnika, po narodnosti cigana. Vsi tega uroca so zapirali in neusmiljeno bili vsi prebivalstvo. Mene so pa označili kot povzročitelja in Vesica kot izvršilec tega uboja. Pri „preiskavi“ so nekemu človeku, ki jim je dejal, da so zločin sami počeli, polomili ne samo zobe, temveč tudi rebra in roke, da jim je pod nogami izdal. Vesice vse priznal in vse podpisal, karkoli so hoteli zato je bil na smrt obsojen, k sreči je še pa našo vojsko živ dočkal v zaporu. — Po načinu atentata in po „preiskavi“ smem trditi, da ta dva načina nista naša, temveč, da je to edini vojni plen, ki smo ga dobili neokrnjenega. — Nam mnogi oporekajo sposobnost za upravo, nikdo nam pa še ni oporekal s osobnosti v rabi orožja. To nismo izkazali samo v Sarajevu in na Jedrenu, temveč povsod in na vsakem mestu. Iz prepričanja, da pravica drži zemljo in mesta, vam, gospodje sodniki, pošiljam svoj pozdrav v besedah matere Jevrosime: „Ni po babu ni po stricem!“ (Ne kakor hoče baba, ne kakor hoče strici! — Smisel je: bodite samo pravični in neodvisni.) Zakon za zaščito države je podooben rakiji, s katero si vanci — zdravijo glavobol prejšnjenočnega pijančevanja, vsled čegar boli glava še hujše. („Epoha“ št. 979.)

Slabo spričevalo. Vlada Združenih držav Severne Amerike je razglasila sledeče: Minister za pošte in telegrafe kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev naznanja, da bi bilo dobro opozoriti ameriško občinstvo, da naj ne pošilja denarja v pismih iz Združenih držav v kraljevino SHS, ker so bila taka pisma opetovano oropana vsebine. — Skrajno slabo spričevalo o razmerah v naši državi je s tem naznanilom podal minister sam. Ali bi ne bilo bolje, ako bi bil naš minister lepo molčal, pač bi pa naj do skrajnosti poostil nadzorovalno službo na tistih poštah, kamor prihajajo priporočena pisma iz Amerike. Na ta način dela vlada sama na to, da izgublamo ugled v inozemstvu.

Dnevne novice.

Za preskrbo delanezmernih rudarjev. Posl. Skoberne je vložil na ministra za socialno politiko sledeči predlog V Sloveniji živi mnogo rudarjev, med njimi invalidi in delavci iz Nemčije in Avstrije, vdove z nepreskrbljenimi otroci, delanezmorni starci, ki zadnja leta po vojski ne dobijo več svoje pokojnine, preskrbnine itd. do katerih imajo pravico, in so jih prejimali iz Nemčije, Nem. Avstrije, Madžarske in Rumunije. V tej zadevi je pri pokrajinski upravi za Slovenijo, odd. za socialno oskrbništvo veliko število prošelj. Vse pisa je, vse osebno posredovanje v Ljubljani izda nič. Vprašam gospoda ministra: 1. Ali so mu te razmere znane? 2. Kaj je v teh zadevah že ukrenil? 3. Kaj je volan storiti, da dosežejo otiromaki svoje pravice? Prosim pismenega odgovora v slovenski i.

Pogreb rajnega poslanca fra. Dika Buntič se je vršil v Mostaru preteklo nedelo. Pogrebu so prisostvovali nebrojne ljudske množice iz Hercegovine. Kot zastopniki Hrvatske pučke stranke in Jugoslovanskega kluba so se udeležili pogreba predsednik stranke in podpredsednik kluba Barič, od poslancev pa dr. Simrak in

dr. Mazzi. Nagrobni govori je govoril dr. Simrak.

Vojni kurat g. Rajko Bratanič, je bil od Rusov vjet 22. novembra 1914 pri Grodeku in odveden v jetništvo v Dauria. Vabakalskaja oblast. Sibirija, kjer je ostal do 17. februarja 1918, odkoder je odšel v Ačinsk kot prosto voljec k I. jugoslovanskemu polku v Irkutsk. Zadnja poizvedba iz leta 1920 poroča, da je bil od boljševikov zajet in vržen v ječo v Sp. Udinsku. Ujjudno se prosi vsakogar, ki bi kaj vedel o njegovi daljni usodi, naj to sporoči njegovi sestri Mariji Cerovšek, Smarje pri Jelšah 70. Vsi tozadevni stroški se bodo z obratno pošto poravnali.

Zupan Franc Koban v Račjem odstavljen. Pokrajinska uprava je razrešila Franca Koban službe župana, ker je isti v različnih zadevah nepravilno postopal in ponovno samolastno podaljševal policijsko uro.

Draga in dolga pravda za eno mace. K Pfeiferju v Sovjaku se je pritepla mucka, zavoljo katere je nastala cela afera med njim in sosedom Mlinaričem. Nazadnje je prišla pred sodišče v Gornji Radgoni. Mlinarič je tožil sosedu radi tatvine in je v pravdi sredi zmagal. Pfeifer je bil obsojen na en dan zavora radi pritepe ne muke. Senat pri vzklicni obravnavi v Mariboru pa je bil vendar mnenja, da ne gre zapirati človeka radi enega mačeta, zato je Pfeifiera oprostil. Zgubil je njegov stari šovražnik Mlinarič, ki bo plačal sodne stroške in povrhi tri dohtarje. Si bo menda drugi desetkrat premislil, predno bo šel zaradi take malenkosti na sodnijo. Sodniki bi pa tudi veliko boljše storili, da bi takih malenkostnih tožb sploh ne sprejemali.

Tatiče obešajo, tatove izpuščajo! Ako kak mali trgovec ali obrtnik zasluži pri prodaji blaga samo par vinarjev več, kakor mu je predpisano, je že ogenj v strehi, kot navijalec cen se ga kaznuje z zaporom in s tako visokimi denarnimi globami, da mu kar vrat zavrtjejo. Toda ogledimo si nekoliko prave navijalce cen. V naši državi imamo več tovarn za drože ali kvas, toda te tovarne zahtevajo za svoj kvas veliko višje cene, nego na pr. Fischl v Celovcu, ki mora kupovati surovine v naši državi, kajti plačati mora visoko izvozno carino na naših carinarnicah in ko uvaža blago v našo državo, mora istotako na naših carinarnicah plačati visoko carino in kljub temu prodaja kvas veliko ceneje nego naši tovarnarji. V Zagrebu n. pr. imamo tovarno za kavine primesi Franka in kolinsko tovarno. Čeprav sta si obe tovarni še v jeseni oskrbele surovine, sta vendar sedaj kar naenkrat zvišali cene za te izdelke za celih 20 kron pri kilogramu! Ali z dovoljenjem vlade? Cene za železo so zvišali od K 8.50 na 17 kron za kilogram, toraj kar za celih 120% in zakaj? Vrhunec navijanja cen je pa izvršila tovarna za izdelovanje umetnih gnojil. Ko je „Kmetovalec“ priporočal rabo umetnih gnojil, je tovarna brez vsakega pravega povoda zvišala cene za umetna gnojila tako, da nobenemu kmetu ne bo več mogoče si istih nabaviti, kar bo v škodo splošnosti. Le da tovarna izkaže letno visoke dividende, je zvišala ceno tak neprimerno visoko in sicer prav gotovo z dovoljenjem vlade. Ali bi ne bilo dovolj, če bi tovarna izkazala letno racimo 6% dividendo? Toda velekapitalist sme odirati in ne kaznovano navišati cene po reku: tatiče obešajo, tatove pa izpuščajo!

Ljubitelji dolarjev obsojeni. Pred ljubljanskim kazenskim sodiščem se je dne 8. t. m. vršila kazenska razprava zaradi tatvine proti Ernestu Banovec, Maksu Jean, Alojzu Arzelin, Maksu Faveti, Mirkoju Prosen, in Rudolfu Klampfer. Imenovani so na ljubljanski pošti kradli dolarje iz priporočnih pisem, katere so pošiljali ameriški Slovenci svojim rojakom v staro domovino. Prisvojili so si na ta način velike svote denarja, katere so pa lahkomišlno zapravili. Po obšerni in dolgotrajni razpravi, katere je vnovič dokazala sojilno propadlost celo inteligentnih krogov našega ljudstva, so bili obsojeni: Banovec na 15, Jean na 15, Arzelin na 17, Faveti na 4 in Prozen na 5 mesecev težke ječe, Klampfer pa na 4 mesece strogega zavora, ostali obtoženci so pa

bili oproščeni. Zaradi tatvine poštnih znamk so pa bili vsi oproščeni. Ker so se vsi obtoženci nahajali od novembra leta 1920 v preiskovalnem zaporu in jim je bil preiskovalni zapor vstet in kazni, so vsi obsojenci že odslužili svojo kazen.

Zaplankani smo! Sedaj je se ameriškem mestu „Amerikanski Slovenec“ prepovedala naša vlada prihajati v Jugoslavijo, tako, da od 6 slovenskih ameriških listov, ki smo jih dobivali, prihaja sedaj v našo državo še samo eden nabožen list, vsi drugi so pa prepovedani. To govori več kot dovolj, kajti sedaj smo zaplankani od vsen stran.

Cudno povišanje. Pod režimom pokojne Avstrije so zamogli dostluženi žandarji zasesti mesto uradnika XI. razreda in lungirati kot poštni manipulanti ali pa voditi poštne urade na deželi. Pri nas pa, ko se danes ne gleda na kvalifikacijo, ampak samo na strankarsko pripadnost se dogajajo čudne reči pri nameščenju uradništva. Mesto Petrinja je dobilo kot šefa pošte žandarja, ki nima sposobnosti niti za manipulantnega uradnika, ali kaj briga demokrate. Petrinja se še dobro spominja na g. Kljačiča pod madžarskim žandarskim klobukom — evo ga danes kot poštnega šefa. — Kljačič je čisto na mestu, a ne kot poštni šef, ampak kot policajdemokrat. Kvalificirani uradniki, Kljačičovi podaniki, ki stoje glede izobrazbe visoko nad šefom, se bodo morali pokoriti g. šefu, ako se hočejo izogniti šikanam. Kljačič je po poročilih hrvatskih listov prava surovina marke Piškopeja.

Velike težave v prometu radi snega. Naš že itak slabi železniški promet je prišel radi preoblike snega, ledu, ter burje na mrtvo točko. Borba železničarjev proti naravnim silam je zadnje dni gigantska. Na Vratih (postaja pri Fužini) so na tamošnji progi zameti, visoki 7 m. Kakor hitro od strani in prekopljejo te zamete, nanesse burja druge, višje od prvotnih. Na postaji meja niso mogli obrniti stroja, tako je zamrznil. Dalje od postaje Vinkovci se niti ne pozna ne, kje in kod teče železniška proga. — Dne 7. t. m. ni mogel odpeljati iz Beograda niti eden vlak. Zagrebški železniški direkciji se je posrečilo z velikim naporom in požrtvovalnostjo vzdrževati promet na progi Zagreb—Vinkovci. Iz Osjeka preko Bjelovara ne more radi sneženih zametov noben vlak. Železnice so preskrbljene s premogom, a sedaj se je lotila lokomotiv zma in led. tako, da imajo že vse polne lokomotive, na katerih so pupka le glavne cevi vsled mraza. Lokomotive brzovlaka, ki pripelje iz Beograda, dospejo v Zagreb tako zasnežene, da morajo 4 delavci pošteno delati, da jih očistijo za silo v dveh urah.

Promet na bosanskih progah ukinjen. Iz Zagreba poročajo, da je železniška uprava vsled visokega snega ukinila osebni in tovarni promet med postatami Ogulin—Bakar in Ogulin—Gospić. Ukinjen je tudi poštni promet. Nadalje je deloma ukinjen promet na mostarski progi in sicer od Raštelice preko Konjica, Osrošca, Jablanice do Urežnika, t. j. preko Ivan planine. Med Sarajevom in Mostarom ni nobene zveze. Brzovlak, ki pelje iz Bos. Broda proti Sarajevu, je 7. t. m. običal blizu Modrija v snegu. V Sarajevu je zapadel meter visok sneg.

Sarajevo je popolnoma odtrgano od ostalega sveta. Vse železniške zveze z Mostarjem, Višegradom in Bos. Brodom so prekinjene. Na trgu se že vidijo pomanjkanje in cene so zelo poskočile. Na Ivan-planini so sneženi zameti in od 8. t. m. se trudijo delavski oddelki, da bi očistili progo in dalnje zasipanje zaježili Pomožni vlak, ki je včeraj jutraj krenil proti Bos. Brodu, je običal v snegu. Silne snežene lavine so bile tudi med Lašvo in Goro, zasipi so do 10 metrov visoki. Če pojde tako naprej, ostane Sarajevo edina rešena teleonska zveza z Zagrebom kot edina zveza s svetom.

Vzroki pomanjkanja vagonov. Da se vsak dan prazni vagoni prevažajo sem in tja, ni nič novega, toda ima za posledico, pomanjkanje vagonov. Toda kje tiči še večji vrok pomanjkanja vagonov v naši državi? Znano je, da služi 1200 vagonov v naši državi za stanovanje železničarjem.

Železniški minister sam prirava, da bi bil kapital najbolje naložen, ako bi se za železničarje gradila stanovanja. Toraj začnite!

Po Beogradu se govori marsikaj. Tako se je razširila tudi vest, da bo Rusije zastopal na konferenci v Genovi tudi predsednik jugoslovanskega komunističnega poslaniškega kluba — bivši profesor dr. Sima Marković, načelnik, da je Hrvatski blok že sestavil in odprel svojo spomenico za to konferenco. To so na vsak način vesti in domnevanja, ki izvirajo iz spoznanja, da porodičarska politika ni najboljša, in da nima čiste vesti. Vidi se neka ka bojazen, da bi ta ali oni, pa najsi bo dr. Marković ali Radić, pred zastopniki Evrope govoril o stvarih, katerih bi kak Spalajković ne znal in ne mogel zatajiti.

Zagrebaški trgovec z nabito denarnico je orisil v Sarajevu ter se z vso slastjo vrgel v nočno življenje. Hotel je užiti in izkusiti vse, kar pač nudi noči v Sarajevu in to je pisano in živo več kot dovolj. Tu evropsko ko po drugih mestih, tu turško od domače bosanske kavarne do skritih lokalah, kjer se noč že bolj orijentalno bohotno izživlja, tu veseljačijo Hrvati, tam Srbi, enim kakor drugim pa godejo cigani. V tej pestri mešanici je užival Zagrebčan dve noči, tretjo noč so ga pa moči zapustile in padel je v naročje ciganskih muzikantov, katere je poprej dobro nagradil. Cigani niso vedeli kaj z njim, pa so ga naložili na sani, peljali do policijske stražnice in tu izročili. Ko se je zbudil s — težko glavo, je videl, da mu manjka 30.000 K, prijavil je to policiji, „iztraga“ bo pa težka, ker se ne bo dalo dognati, koliko je sam potrošil v treh nočeh in koliko nai bi mu kdo vzal.

Lepa nagrada. Zagrebaški žeparji so vedno pridno na delu. Pri belem dnevu se je lotil eden od teh pticev torbice soproge bogatega žitnega trgovca — Italijana Cezarja Valentini. Okoli 11. ure predpoldne jej je potegnil 6. t. m. na Jelačićevem prgu ročno torbico, v kateri je bila dragocena zlata broša, okrašena z briljanti, ženski prstan z vdelanim safirom in eden zlati medaljon. Razven teh dragocenosti je še hranila njena torbica 120 rumunskih lejev in nekaj našega denarja. Zepar je okradel bogato damo za okroglih 100.000. G. Valentini obljublja onemu, ki bi zasledil ukradene dragocenosti nagrado 50 tisoč.

Redek slučaj vdanosti v roke pravice. Zagrebaško sodišče je te dni sodilo potepuha Toneta Berak iz Valpova. Berak je tipičen slučaj potepuštva, ki se je klatil okrog, dokler ga ni opomnil glad, da je stopil v službo za tako dolgo, dokler se ni okreplil. Pri slovesu iz službe je imel grdo navado, da je okradel delodajalca bodisi, da mu je potegnil obleko, obuvalec in novce. Obtožen je bil, da je na debelo okradel 4 gospodarje, ki so ga vzeli iz usmiljenja v delo. Vse očitke obtožnice je Berak priznal, kot da bi pravil o kakem zanimivem doživljanju. Priznat je tudi, česar ni bilo v obtožnici, da je okradel na sejmu v Sisku nekemu Italijanu 8000 K. On

sam je priznal, da ne ve, zakaj izmika. Obsodili so ga na dve leti težke ječe, a se pri prečitaju obsodbe niti zganil ni iz ravnotežja. Njegov zagovornik je priglasil priziv, a on ga ni hotel priznati; ampak zahteval, da se ga takoj odvede v jetniško celico, kjer bo začel 2letno dobo nove romantike. Blagor mu!

Lahka kazen. V eni zadnjih „Straž“ smo poročali o nasilnem postopanju žandarjev v okolici Djakova. Slučaji nasilstev so se tako množili, da je zahteval poslanec Jugoslovanskega kluba Barič telegrafičnim potom iz Zagreba v Beograd od notranjega ministrstva, da napravi ono med žandarji v djakovski okolici red in zavre razna nasilstva. Ministrstvo je odpisalo na razne orožniške postaje komisije, ki so ugotovile istinitost žandarskega protizakonitega ter nasilnega postopanja v vseh naznanjenih slučajih. Notranji minister je sedaj od govoril poslancu Bariču, da je odredil kazen za orožnike nasilnike in sicer — premestitev. Kmetstvo ljudstvo po djakovski okolici je radi tega prejemanja orožnikov radi najhujših protizakonitosti z rokavicami od najvišjega mesta silno in upravičeno razburjeno.

Zima v Dalmaciji. Poročila iz Splita govore o pravih sneženih metejih. Med Splitom, Kninom in Sibonom se je zrušilo nad 50 brzajavnih drogov. Prekinjena je vsaka telefonska in brzajavna zveza, samo kabel v Trst še deluje. Delajo sicer na vse moči, da se vse to popravi, pa rabili bodo za to še dober teden. Na morju pa besni silni severni veter, nobena ladja ni mogla te dni odjuti. Pola so zasnežena, na večih mestih v višini 2 metrov, kar v Dalmaciji še redko kdo pomni.

Čudne razmere morajo vladati po poročilu beograjskega lista „Balkan“ od dne 7. t. m. v Srbiji okrog Loznice ob bosanski meji. Seje sedaj se je posrečilo spraviti pred sodno v Loznici nevarno razbojniško družino, ki je med vojno za časa okupacije počenjala strašne zločine zlasti nad srbskim prebivalstvom. To so neki Jereniči in glavni razbojnik je bil Stasoje. Z ropom so se obogatili in po preobratu jim nikdo ni mogel do živoga. Nekatero oblastne organe so podkupili, druge so pa na druge načine spravili pod svoj vpliv, in seljaki, ki so vlagali proti njim tožbe pri občini in pri drugih oblastih, so zelo slabo našteteli. Maščevanje teh hajdukov je bilo strašno in ko so se višje oblasti začele zanimati za to družino, ni bilo nikjer priče, nikdo si ni upal proti njim nastopiti, vsak se je bal hajduškega maščevanja, dobro vedoč, da ga oblasti doma ne bodo znale ščititi. Celopop, kateremu so ti hajduki med vojno ubili ženo, se je zbal. Zagrozili so mu, da ga ubijejo in da niti mačka ne ostane živa pod njegovim krovom. Tako se je vlekl ta stvar od preobrata pa do sedaj in tudi ta razprava ni bila po poročilu „Balkana“ popolnoma neristranska. Vsi zločinci so bili na prostem, glavni, Spasoje Jerenič, celo ni hotel priti na raz-

pravo, izzivalno je zmerjal po gostilnah in sodnijske sluge so ga morali s silo pritirati. Več prič je iz strahu pred osvetlo izostalo in ti, kar jih je bilo, si tudi niso upali prostodušno govoriti. Vsak se je pač bal, da imajo zločinci še razne tajne zaveznike, ki bodo izvršili obljubljeno maščevanje. Obsodba pri vsem tem, kar se o teh nasilnikih med narodom govori, izgleda prav milo — Eden je obsojen na šest let ječe, dva vsak na pet, eden pa na dve leti.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 302–302½, francoski frank stane 26.15 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 4–4½, za 100 čehoslovških kron 585, za 100 nemških mark 154, in za 100 laških lir 15 do 15.35 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krome 1.70 centima. Od zadnjega poročila je vrednost našega denarja poskočila za 5 točk.

Vajenca iz poštene hiše, ki je dovršil nekaj srednjih ali meščanskih šol, sprejme takoj tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Iz Prekmurja.

Gimnazija v Murski Soboti. Naša gimnazija se postavlja! Sedaj je novi ravnatelj dr. Pregelj, profesorja sta dr. Svetelj in dr. Robič. Letos so trije razredi, prvi ima celo paralelko, tako veliko dijakov se je oglasilo. Prihodnje leto bo cela nižja gimnazija. Ti rekmurški dijaki so najbolj ovrgli trditve madžaronov, da Prekmurec ne razuma slovenščine. Prostovoljno pride toliko dijakov! Zeleti bi bilo, da prihodnje leto pridejo tudi Štajerci in zlasti z Murskega polja v Sobotu študirat. Most pri Veržeju bode kmalu gotov. Poldrugo uro od mosta se pride peš v Mursko Sobotu. Murovski dijaki lahko gredo vsako soboto domov, da se čez nedeljo dobro doma nasitijo ter prinesejo za prihodnje dni hrane s seboj. Študiranje v Mariboru je že dragó: 1000 K na mesec. V M. Soboti dijak izhaja z manjšimi stroški, povrh je pa še lahko vsako nedeljo doma pri svojih.

Učitelji za Prekmurje! V Prekmurju še vedno manjka kakih deset učiteljev (učiteljic). Višji šolski svet se je vrezal s svojo naredbo, da je prestavil 20 prekmurških učiteljev na Štajersko in 20 štajerskih učiteljev v Prekmurje. Prekmurški učitelji so skoraj vsi šli na svoja nova mesta, od štajerskih pa skoro nobeden ni šel v Prekmurje. Zdaj berači Višji šolski svet za učitelje, ki bi bili voljni prostovoljno iti v Prekmurje. Če jih ne bo priberačil, mu ne preostane nič drugega, kakor, da pošlje zopet prekmurske učitelje nazaj v Prekmurje.

Poslanec Klekl dela neumorno za svoje Prekmurce v Belgradu. Vsak dan dobi po 30 pisem od njih, v katerih ga prosijo intervencije ali pa nasveta.

Zel. odbor. V Beltincih se je ustanovil pododbor za železnico Sobotu–Lendova. Z resolucijami se seve ne bo nič doseglo. Tu treba iti v Beograd!

Provizor v Beltincih. Za provizorja v Beltincih po narodnem umrlem župniku Kiharju je določen od sobotškega škofa grofa Mikeša g. Deli, rojen Madžar; njegov sošolec, gosp. Leiko, rojen Prekmurec, pa je ostal tam za kaplana.

Gospodinski tečaj v Beltincih se je začel zopet dne 5. februarja in bo trajal 10 mesecev. Vodijo ga šolske sestre v gradu grofa Zichyja. Tečaj obiskujejo tudi štajerska dekleta.

Solske prireditve. V Beltincih je naučil nadučitelj Sprager šolsko dečo, da so priredili gledališko igro, govore in deklamacijo. Ljudem je to tako ugajalo, da so morali otroci prireditve trikrat ponoviti. Irendentistična „Domovina“ piše vedno, da Prekmurci ne razumejo slovenskih učiteljev, in učitelji ne Prekmurcev. S takimi prireditvami se Mikočova „Domovina“ nalaž postavlja. Solski svet je zahteval od vseh prekmurških šol, da naj v svrhu narodne vzgoje skrbje za take prireditve. Ali dozdaj še nismo čitali o nobeni drugi šolski prireditvi! Tu imajo učitelji priliko, da vrše narodno delo.

Španska v Prekmurju. V goričanskem Prekmurju razsaja hudo španska bolezen. V Tvrđkovi jih je nekaj časa umrlo po osem oseb na dan.

Iz Ptujja.

Občinska seja se je vršila v soboto, dne 4. t. m. ob šestih zvečer. G. župan Ložinšek je poročal o ubožni akciji za mestne reveže. Ustanoviti je treba zopet fond za podporo ubožcev. V ta namen se bodo pobirali od hiše do hiše prispevki. — Nadalje poroča župan, da bi bilo dobro, če bi občina za občane vodila klanje in prodajo mesa v lastni režiji, ker ima lastno klanico in hleve. O tem predlogu se bo obravnavalo v prihodnjih sejah. — V kuratorij za Dijaški dom in Mladiko so bili izvoljeni: dr. Fermevc, Franc Lenart, Mikoletič, Segula, Vezjak in ravnatelj Vajda. — V kuratorij mestne glasbene šole so bili izvoljeni: dr. Bela Stuhec, Hernja, dr. Jenko ter Klemenčič. — V mestni šolski svet so bili izvoljeni: dr. Senčar, dr. Stuhec, Segula, Serona in Tomanič. — O povišanju plač delavcem in o priznanju napavne prispevka bo sklepala prihodnja seja. — Ravnatelj kina Murko je predložil za gledališče in kino novo pogodbo, ki se izroči Dramatičnemu društvu v pretres in odgovor. — Občinski svet je soglasno sklenil, da naj ostane v Ptujju popolna gimnazija z osmimi razredi. To zahtevajo važni razlogi.

Poročil se je dne 4. t. m. gospod Sluga, asistent južne železnice, z gđ. Petkovo, hčerko vdove po rajnem davčnem uradniku Petku. Bilo srečno!

Neznosne razmere vlada na naši davkariji. Ako prideš na davkarijo, da plašaš davek, dobiš pošto položnico glasečo se n. pr. na 2000 K, s priložbo, da moraš plačati ta davek na pošti. Utegne se ti pripetiti, da nimaš pri sebi toliko denarja, ampak imaš recimo samo 1500 K. Ako prosiš davčnega uradnika, da bi rad plačal

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(66. nadaljevanje.)

Aufus je stopil na premaganega igrarja, da bi mu zadal smrt.

Nehote je enak dvignil roko v samolamboni kretnji, ki so z njo padli gladiatorji prosili za usmiljenje pri gledalcih.

Pa premislil si je, ponosno je spustil roko nazaj na tla.

In s prisrčnim pogledom se je ozrl v svojega zmagovalca.

„Skozi srce, tovariš!“ mu je mirno rekel. „Iz ljubezni do najinega prijatelja!“

In ni trenil z očesom in se ni gnil ko mu je orak zabodel smrtni sunek z vso močjo, ki jo je imel v svojih rokah.

Leta in leta sta jedla pri isti mizi, nala iz iste čaše — in nagel smrtni sunek je bilo vse, kar je zamogel gladiator še dobrega skazati svojemu prijatelju.

In ljudstvo je ploskalo. — Valerij pa so solze zalile oči, ko je čula zadnje besede padlega junaka. In Mariamna, ki je dvignila gla-

vo, da bi videla nesrečni prizor, si jo je iznova zagrebla Kalhi v površnik, trepetajoč in medleč od pomilovanja in grozote in strahu.

XX.

Trizob in mreža.

Krik je zaoril po amfiteatru in židovsko dekle se je zdramilo iz svoje nezavednosti.

V dalnjem kotu gledališča se je rodil v polglasnem mrmranju, od gledalca do gledalca je hitel in narastel v divje, oglušujoče vpitje.

„Patricij, patricij!“ so kričale množice. Strastno želje po novem razburjenju in site sirovega klanja so zakoprnele po modri krvi plemenitega potomca plemenite hiše.

Krik je bil tako divji in glasen, da je celo zdramil pozornost lenega Vitelija.

Poklical je Hipijo k sebi in mu zašepetal par besed na uho.

To je nekoliko pomirilo razburjeno ljudstvo. — Hipija je zaovedal pripravljenim sužnjem, da so odnesti mrtve in ranjene, ki so polnili areno, in splošno premikanje na sedežih je zavalovilo po amfiteatru. Gledalci so si iskali prostore, odkoder so bolje vi-

deli, vsak se je udobno usedel ali pa postavil, kakor je navada v množici, kadar se kaj posebnega pripravlja v gledališču.

Damasip in Oarses sta se oglasila z vztrajnim ploskanjem. Tisoči in tisoči so ju posnemali, roke so tleskale, noge ropotale, „živijo!“ in drugi klici so iznova zaorili s podvojenom močjo — in Julij Placid je gibčno stopil v sredino arene in se s svojo običajno uglačenostjo in lahno, prezirno vladnostjo klanjal množici.

Njegov nastop je bil dobro preračunan. Vzbudil bi naj bil občudovanje pri gledalcih, ki so bili izkušeni presovalci telesne moči in lepote, vajeni, da gledati in kritikovati v njenih najpopolnejših oblikah.

Njegovo vitko telo je bilo golo in brez orožja, le kratka tunika iz belega platna ga je pokrivala do kolen. Ob gležnjih je nosil zlate obročke, sicer pa so bile njegove noge bose, da so mogle neovirane razviti vso potrebno naglino in gibčnost, ki jo je zahteval način njegove borbe. Njegovi dolgi temni kodri so bili za ta dan skrbno pomazani in so mu prosto padali v zatilnik le nad čelom jih je vezal z zlatom pretkan trak.

Na levem ramenu je nosil okusno nagubano svojo mrežo, obeženo z drobnimi svinčeni krogljicami in tako zloženo, da jo je v hipu in ne da bi se mu zmesala, mogel vreči na nasprotnika. Njegova desnica je držala trizob, trikončasto sulico, kakih sedem čevljev dolgo nevarno orožje, ki je zadajalo pogubne, smrtno rane. Z gibčnimi, lahimi kretnjami jo je sukral krog glave in razkazoval svojo vajeno roko in popolno poznanje tega napadnega orožja.

Klicem: „Placid! Placid! Živijo tribun! Izvrstno, tribun!“ in drugim sličnim pozdravom je odgovarjal s ponovnimi pokloni, posebno na tisto stran amfiteatra, kjer je sedela Valerija.

Vkljub vsej svoji bistrumnosti pa tribun ni slutil, kako ga je v tem trenutku sovražila ženska, ki ga je pravzaprav poslala danes v smrtni boj. — Niti sanjalo se mu ni, kako resno in iskreno je želela njegovo ponižanje in njegov pogin. Rdeče lise so ji gorele na licih in pogloble njihovo barvo — njen obraz je bil nepremičen kakor iz marmora in nič si ni bolj želela, ko so planili doli v areno, zagrabiti meč in ščit, ki ju je znala prav dobro rabiti, in se boriti z njim do smrti.

1500 K, 500 K pa ko prideš domov — nisi uslišan, češ, plačati se mora vsa svota. Komaj ko si prišel domov, pa te že pridejo rubiti, pri čemer moraš plačati 4% za opomin in 4% rubežnih stroškov, torej skupaj 160 K. Ako bi pa bil vzel davčni uradnik tistih 1500 K, bi imel stroškov samo 40 K. Torej komočnost davčnega uradnika je za krivila nepotrebne stroške. Svoječas so ljudje plačevali davke osebno na davkariji in davčni uradnik je vzel vsako svoto, sedaj je pa na davkariji vsa prazno, uradniki sedijo brez dela in pušijo. Te razmere so neznosne in je treba temeljite odpomoči!

Davka proste žganjakuhe za viničarje noče pripoznati tukašnja finančna kontrola, ker je naziranja, da viničarji niso na hrani. Odkod je neki dobna naša finančna kontrola to naziranje, ker so finančne kontrole poročile čisto drugačnega mnenja? Ali vetja za Ptuj kakšna posebna izjema?

V lastnih prostorih prireja naša mestna glasbena šola koncerte. — Tako se hvali na vabilih in plakatih. Kolikor je nam znano, je hiša na Hrvatskem trgu, kjer ima glasbena šola svoje prostore, lastnina mestne občine. Mestna občina pa se te hiše menda ni prodala. V Ptuj sicer marsikaj proajajo, kar je ravno sedaj priporočljivo, ko imamo tako sijajno valuto. O prodaji te hiše pa se nismo ničesar slišali. Bodimo torej bolj skromni in ne bahajmo se z lastnimi prostori, ki so lastnina mestne občine.

Nabavljajna zadruga javnih namenev je oddala prostore mlademu g. Senčarju, ki zalaga zadrugo s potrebnim blagom in oddaja blago po znižanih cenah.

Nov trgovec. Hišo, v kateri ima g. Peberaj svojo drogerijo, je kupil trgovec Cviki, ki je otvoril tam manu-fakturno trgovino. V isti hiši se je nastanil tudi mesar Vinko Pernat.

Slabo meso jedo Ptujčani, rekel je g. župan v zadnji občinski seji. In zato je sprožil misel, da bi občina sama založila ptujsko prebivalstvo z mesom, ki bo baje boljše kakor meso, ki ga sedaj dobivamo.

Umor. Trgovec Rosenfeld, ki je imel v Budini pri Ptuj štacuno in trčil z deželnimi pridelki, je bil pred ne davno z ufraj ob devetih zavrtno umorjen in oropan. Zločinec mu je zadrgnil vrv okoli vratu in ga je zadavil. Vzel mu je prstane z roke in odšel z denarjem. Tragično je še bolje to, da leži Rosenfeldova žena v bolnišnici v Celju bolana. Zločince še niso zasledili.

Župana je dobila naša sosedna občina Pobrežje v osebi Josipa Simonk, svetovalca sta Janez Fridauer in Jernej Svenšek. Vsi so zvesti pristaši naše SLS, ki so bili tudi v rajni Avstriji zvesti sinovi našega slovenskega naroda.

Iz Maribora.

SLS in Slov. obrtno društvo. V 30. številki mariborskega glasila po-

licajdemokracije se je nekdo razkoračil s trditvijo, češ, da je poslanec Zebot v občinskem svetu nastopal proti obrtnim interesom, ker je zahteval, da se mora popravila pri vozovih pogrebnega zavoda pravilno razpisati. Zahteva g. Zebota je bila upravičena tembolj, ker so tudi drugi obrtniki predložili ponudbe katerih pa gospoda okoli Slov. obrtnega društva iz nerazumljivih razlogov ni hotela upoštevati. V „Taboru“ imenovani predlaga telji nimajo primerno obsežnih delavnic, da bi zamogli ta dela izvršiti. Na tiste pa, ki jih imajo in so razen tega kot kovači, sedlarji in kolarji, zdrženi pod eno streho, se ni oziralo. — Trditve, da se SLS zavzema za nemške obrtnike, je strašilo, ki naj bi opravičevalo nekvalificirano postopanje gospodov okoli Slov. obrtnega društva. Vrata ne bomo kazali ob priliki bodočih volitev tistim, ki so še doslej pokazovali največ razumevanja za naše težnje, ampak tistim, ki imajo sredstva in vaje v rokah in niso storili nič pozitivnega, razven par demagoško-frazerskih in z nekim meglegim rodoljubstvom prenasčenih shodov.

Povišanje cen kruha je povzročilo med mariborskimi revnejšimi sloji upravičeno veliko razburjenje. So bili doslej revnejši železničarski sloji, ki so se po največ preživljali s kruhom. Po sedanjem podražanju moka ne zaslужijo nekateri železničarji mesečno toliko, da bi preskrbeli svoje družine s kruhom, kaj šele s čim drugim. — Dolžnost mestne občine je, da nekoliko preuči grozno socialno bedo in pomanjkanje med revnejšimi sloji in nekaj ukrene, da ne bodo začeli ljudje umirati lakote, kot v Rusiji.

Ljudska univerza. Tretje javno predavanje v soboto 11. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih kazine. Predava g. ravnatelj M. Piro o „Naselitvi Jugoslovanov na sedanjem ozemlju.“ Vstop prost.

Družinski večer s plesom in godbo priredi Družabni klub v soboto, 11. februarja v prostorih Gambrovo dvorane, Gregorčičeva ulica. Začetek ob 19. uri. Obležite promena. K obilni udeležbi vabi odbor.

Smrtna nesreča na mariborskem glavnem kolodvoru. Inulo sredo je spodrsnilo, 23 letnemu premikaču Flis pri premikanju vagonov na glavnem kolodvoru. Ubogi Flis se ni mogel takoj dvigniti, nakar mu je vagon odrezal obe nogi, roki in ga tudi po trebuhu razmesaril. Na pol živega so prepejali v javno bolnico, kjer je izdihnil.

Pasji zapor za meso Maribor je ukinila pokrajinska uprava, a popis psov (pasji kataster) ostane še nadalje v veljavi in je torej vsaka izprememba v stanju psov, vsako sumljivo obolenje ali pogin takoj naznaniti mestnemu magistratu. Istotako še obstoji stara prepoved, da se psi ne smejo voditi v javne lokale in na trge.

Dva dijaka, dobra in poštena prosita za skupno stanovanje brez pre-

hrane ev. z zajutrkom. Ponudbe g. prof. Vesenjaku na učiteljske.

Pobrežje pri Mariboru. (Dobis.) Nek znan sedanji demokrat, ki pa seve ne uja svojega imena na svilo, me napada v „Taboru“ od dne 5. t. m. Nalogarja okrajno glavarstvo, da razpusti naš občinski odbor. Zakaj? Gotovo zato, ker je njegova, od nje skrupulana, iz bivših nemških narodnjakov in peščice demokratov obstoja Gospodarska širanka pri takratni kandidaturi na njega pozabila in je revež ostal zunaj na mrzlem. Bič bo treba, pa za njega, sicer bo pa tudi mokra cunj zadostovala. Kar se mene tiče, mu povem, da sem jaz takoj po preobratu z g. Vračkom pripravil shod, na katerem so govorili dr. Ravnik, dr. Leskovar in nar. posl. Zebot za ustanovitev narodne siraže na Pobrežju. Tudi me je imenovala deželna vlada na predlog okr. glavarstva za prisednika pri našem gerentstvu. Kje se je pa on leta 1919, v hudem razburkanem času, udeleževal narodno? Strah je imel in hlače so se tresle: kaj bo, kaj bo! Potem pa tista polomija lamsko leto z ustanavljanjem „nepolitičnega“ društva, ko so mu narodni socialisti plunili v skledo in odnesli društvo drugam. Sem tega tudi jaz kriv? Zaradi nezadovoljstva v naši občini, omenim, da res obstoja, pa ne radi mene, pač pa radi našega občinskega tajnika, ki je pristranski v svojem uradnem delovanju, uraduje, kadar niso uradne ure, in ga čestokrat ni, kadar bi bil čas za to. Pa o tem drugje! Da govorim nemško z ljudmi, kateri še ne razumejo dobro slovenščine, je umevno, to pa menda

delo vsak olikan človek. Deloval bom še tudi zanaprej v prid občine in države, kamor me je postavilo ljudsko upanje. Vi pa podpirajte državo s pomočjo drugega tenorja, časa in plače pri državnem koritu imate dovolj za to. Malo truda, pa pridete še na prvi tenor, potem boste imenovani kot sber današnjega sistema. Mene pa pustite pri miru! Svetujem vam, da ste drugokrat bolj oprezní v vaših pogovorih. Zahrbinež ostane zahrbinež, tudi napram vam. — Karl Stržina, podžupan.

Služba občinskega tajnika na Pobrežju pri Mariboru je razpisana, kakor čuemo. Dobro bi bilo, da se za to važno postojanko v okolici Mariborapobrigajo zavedni Slovenci. Nastop takoj. Prejemki mesečno 1000 K. Pismene ponudbe na obč. predstojnika g. Železnika priporočeno z vsemi k temu potrebnimi listinami, ali pa pri g. obč. predstojniku osebno. Slovenci, — obričajte se!

Zanimivo.

Kit stresel parnik. Ameriški velikanški parnik „Wilson“, ki je imel na krovu več sto potnikov, je pred ne davno v Atlantskem morju trčil na nekaj trdega s tako silo, kakor če bi bil trčil ob skalo. Vsi potniki so bili silno prestrašeni in tudi presenečeni, ker ni bilo pričakovati, da bi parnik mogel v sredi morja trčiti ob skalo. Toda kapitan Zar je kmalu pojasnil potnikom da je trčil parnik ob morskega velikana ribo kita. Parnik je kita prerezal na dva dela, kajti kmalu na to je bilo videti velikana na površju prerezanega na dva dela.

Centralna carinska blagajna v Mariboru

potrebuje enega pripravnika — Pogoji: 1. jugoslovansko državljanstvo, 2. gimnazija (realna) z maturo ali 3. štiri razrede gimnazije (realna) in absolvirana trgovska šola ali akademija. — Prošnje z potrebnimi prilogi naslovljene na Glavno carinarnico v Mariboru, vposlati najkasneje do 15. februarja 1922.

Žepne ure precizijske in stenske popravljiva najsolidneje tvrdka R. Bizjak, Maribor, Gosposka ulica št. 16. 11-30

Vinski KAMEN

kupuje po najvišji ceni VID MURKO, trgovec, Meljska cesta 24, Maribor 49

Trapistovski SIR

prvovrsten pri **Matija Lah-u** Glavni trg 4, Maribor.

Stev. 735.

Razglas.

Dne 24. februarja 1922, ob 11. uri se vrši pri gradbeni direkciji v Ljubljani, Turjaški trg 1, II. ndstr.

ponudna obravnava

za dobavo mejnikov za novo državno mejo med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter republiko Avstrijo.

Natančnejši podatki so na razpolago pri gradbeni direkciji med uradnimi urami.

Zapečatenim ponudbam, kolkovanim s kolkom za 20 Din je priložiti potrdilo finančne deželne blagajne v Ljubljani o vplačani kavciji v znesku 5%, ponudene vsote z izjavo, da ponudnik v celoti sprejme dobavne pogoje, dovolitev ministra za zgradbe, da se ponudnik sme udeleževati javnih licitacij ter potrdilo pristojne davčne oblasti, da so plačani vsi davki. Vse priloge morajo biti pravilno kolkovane.

Namesto dovolitve za udeleževanje pri javnih licitacijah zadošča za sedaj ponudbi priložena prošnja na ministrstvo za gradbe, kolkovana in opremljena v zmislu razglasa gradbene direkcije št. 3776 z dne 17. oktobra 1921, Ur. l. št. 129 z dne 26. oktobra 1921 in pravilno frankirana kuverta, naslovljena na ministrstvo za gradbe.

Gradbena direkcija si izrecno pridržuje pravico, da odda dobavo brez ozira na ponujeno svoto.

Nepravilno kolekovane ali pomanjkljivo opremljene prošnje se ne bodo vpoštevale.

Gradbena direkcija za Slovenijo v Ljubljani, dne 4. februarja 1922.

Gradbeni direktor: Inž. A. Klinar, s. r.

Antiseptično, čisteče, osvežujoče, oživljuje in krepuje deluje lekarnarja Feller prijetno dišeči „Elsafliid“, mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje za drgnjenje rok, nog, hrbta in celega telesa. kakor tudi kot kosmetikum za negovanje kože, las in ust, skoz 25 let priljubljen. 3 dvojne steklenice ali 1 specijalno steklenico z zamotom in poštino za 48 kron, pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsa trg 329, Hrovaško. 626 de

DOBRO IN PO CENI

kupite edino pri tvrdki

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, čevlje, dežnice, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.

Najceneje

1-812

Solidno!

Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Leki razpisuje službo

tajnika.

Ponudbe z navedbo dosedanje uporabe in zahtevka plač raj se vpošljejo najkasneje do 15. februarja 1922.

GALANTERIJO
DROBNARIJO
PARFUMERIJO
PLETARSKÉ IZDELKE
IN DRUGO

PRIPOROČATA

NA DROBNO

NA DEBELO

BALOH & ROSINA

MARIBOR, GRAJSKI TRG ŠTEV. 3. 3-101* 18

„KORANIT“

asbestni škrljevec, najboljšo sredstvo sedanjosti za pokrivanje streh in obloženj zidov. — Tovarna v Karlovcu (Hrvatska). Glavno zastopstvo za Slovenijo

Fran Hočevar, Moste p. Žirovnica, Gorenjsko.

Stavbeniki, podjetniki, pokrivači in vsi, ki hočete imeti dobro pokrito streho, sigurno proti dežju, toči, snegu, požaru in viharju zahtevajte oferte. 5-5 24

Trgovina

emajlirane, porcelanaste, steklene in kuhinjske posode iz vlitiga železa se priporoča cenjenemu občinstvu

ALBERT VICEL, Maribor, Glavni trg št. 5.

Na debelo!

Na drobno!

Stroji za obdelovanje lesa

Turbine

Transmisije

Armature in sesalke

Zvonovi

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE

d. d. Ljubljana